

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME

DERSİ VEREN ÖĞRETİM ÜYESİ:
PROF. DR. EVREN CABI

ÇED SÜRECİNİN YÖNETİMİ

ÇED Sürecini Yönetmenin Önemi

- ÇED sürecinin etkin şekilde yönetimi, katılan çeşitli tarafların karmaşık yapısı ve çevresel bilginin disiplinlerarası doğası yüzünden çok önemlidir.

Sürecin yönetiminde aşağıdaki hususlar göz önüne alınmalıdır:

- Süreçte yer alan tarafların sayıca çokluğu (proje sahibi, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamuoyu ve karar vericiler).
- Göz önüne alınan alternatifler ve konuların karmaşık doğası.
- Projenin planlama ve projelendirme çalışmalarına olan etkisi ve bağlantısı.
- Gecikmeleri önlemek için eşgüdüm ve bilgi alışverişi ihtiyacı.

- ÇED sürecinin yönetimi denildiğinde esas olarak anlaşılması gereken projenin planlama ve değerlendirme sürecinin yönetimi olmalıdır.
- Bu sürecin başarılı bir şekilde yönetimi, zaman ve kalite anlamında önemli kazanımlar sağlayacaktır.

ÇED SÜRECİNİ YÖNETMENİN UNSURLARI

Sürecinin Aşamalandırılması ve Yapılandırılması

- ÇED süreci tarafların görev, rol ve sorumluluklarının açık şekilde tanımlandığı aşamalara bölünmelidir (örneğin kapsam belirleme, etkilerin değerlendirilmesi vb).
- Bu bağlamda, sürecin i) başlangıcı, ii) hedefleri, iii) aşamaları (hazırlanması gereken belgeler ve karar noktaları), iv) zamana dağılımı, v) halkın katılımı ve vi) tarafların rolleri tanımlanmıştır.
- Her aşamanın sonunda yapılması gereken diğer işleri belirlemek üzere ara kararlar verilmesi söz konusudur.
- Ülkemizde bu süreç ÇED Yönetmeliği aracılığı ile tarif edilmiştir. Böylece ÇED süreci açık bir şekilde tanımlanarak şeffaflık büyük ölçüde sağlanmaktadır.

Sürecin Esnekliği

- ÇED süreci tarafların katılımı yoluyla elde edilen çeşitli görüş ve bilgilerin anlaşılma ve değerlendirilebilmesine imkan vermelidir.
- ÇED süreci bu nedenle aşamalandırma, zamanlama ve kullanılan yöntemler açısından esnek olmalıdır.

- ÇED sürecinde esneklik sağlanabilmesi için, projenin planlama ve projelendirilmesi esnasında ÇED en erken aşamada başlayabilmeli, ilgili tarafların görüş ve önerilerine açık olmalı ve bunların değerlendirilebilmesi için gereken zamanı sağlamalıdır.
- Ayrıca, öngörülemez durumlar için kullanılabilecek mekanizmalar içermelidir.

Sürecin Yönetimi İçin Kullanılabilecek Araçlar

- Proje için ÇED raporunun hazırlanmasından sorumlu olan proje sahibi, tüm sürecin proje adına yürütülmesinden sorumlu bir kişi veya danışman kurum seçebilir.
- Bu yaklaşım sürecin başarı ile yürütülmesi için önemli bir adımdır.
- **ÇED çalışmalarının gerçekleştirilerek raporun hazırlanması aşamasını yönetmek için aşağıda belirtilen araçlar kullanılabilir:**

- Hazırlanacak ÇED raporu ve gerek duyulabilecek ara raporlar için net hedefler belirlenmesi.
- Çeşitli uzmanlardan oluşan disiplinler arası bir ekip oluşturulması (örneğin biyologlar, hava kalitesi modelleme uzmanları, sosyo-ekonomi uzmanları vs).
- Proje sahibi, projeyi ve ÇED raporunu hazırlayan teknik ekip ve ÇED süreci ile ilgili idare/kamu kurumları arasında iletişim ve işbirliği sağlanması.
- ÇED raporunu hazırlayan grup ile proje mühendislik hizmetlerini yürüten grup arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması.
- ÇED çalışması ile ilgili aşamaları şeffaflaştırmak için yeterli zaman ve kaynak ayrılması ve tarafların katılım ver görüşlerine açık bir süreç yürütülmesi.

- ÇED sürecinde ilgili kamu kurumları ve diğer kuruluşlar arasında işbirliği oluşturulması yararlı ve taraflarca kabul edilebilir sonuçlara ulaşılması için çok önemli olup, genelde Çevre Bakanlıklarının etkili konumda olduğu ülkelerde bu yaklaşım görülmektedir.